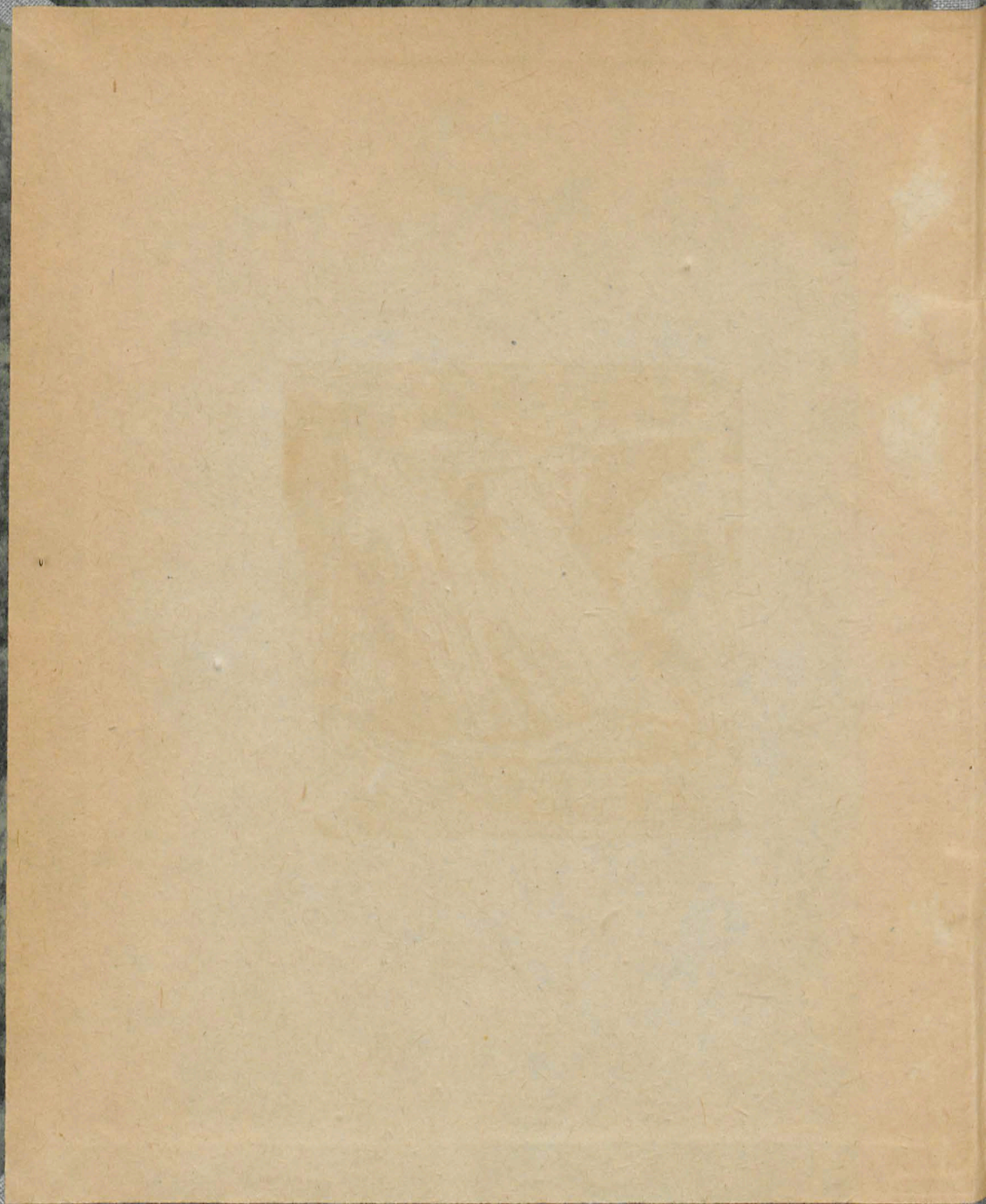
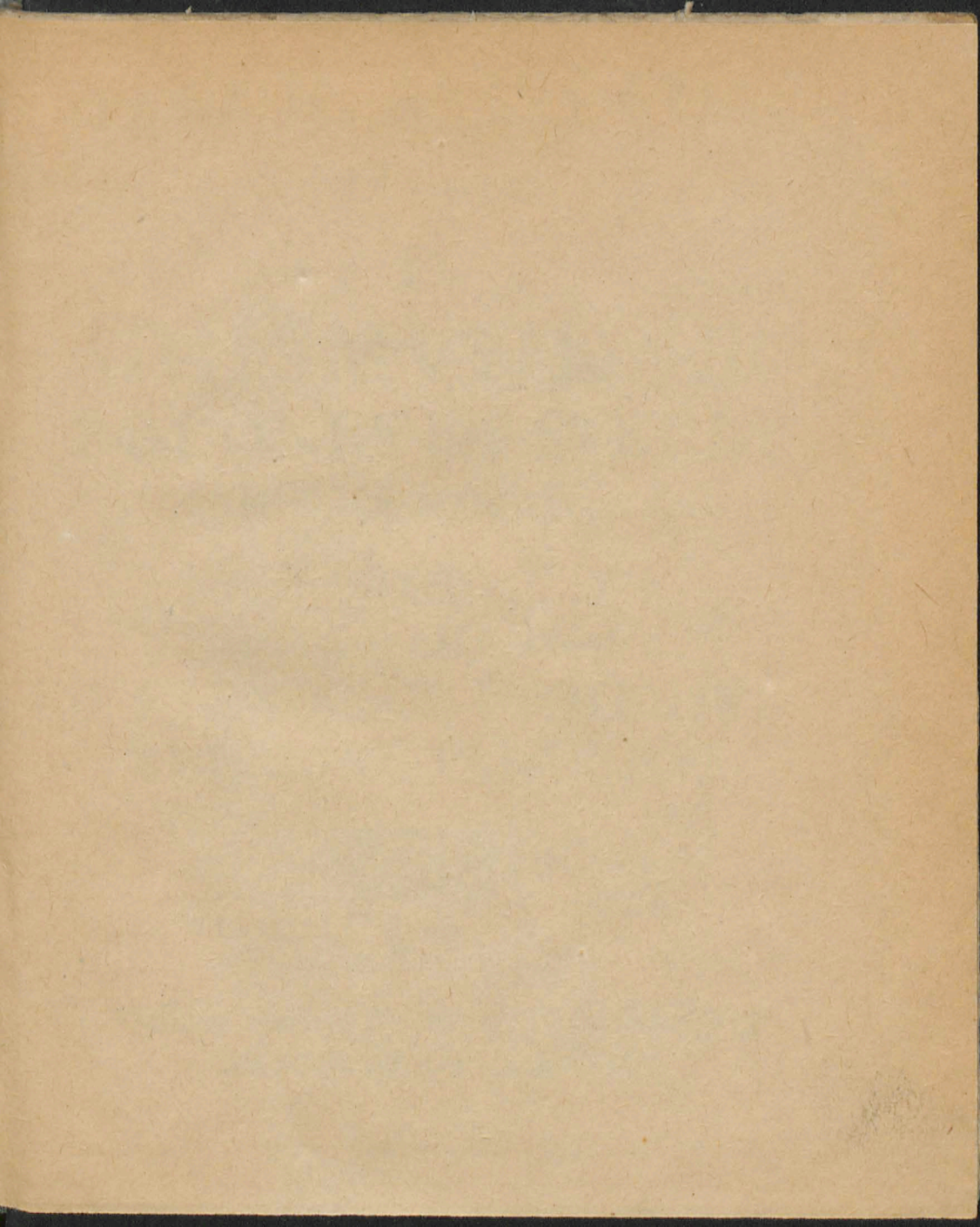


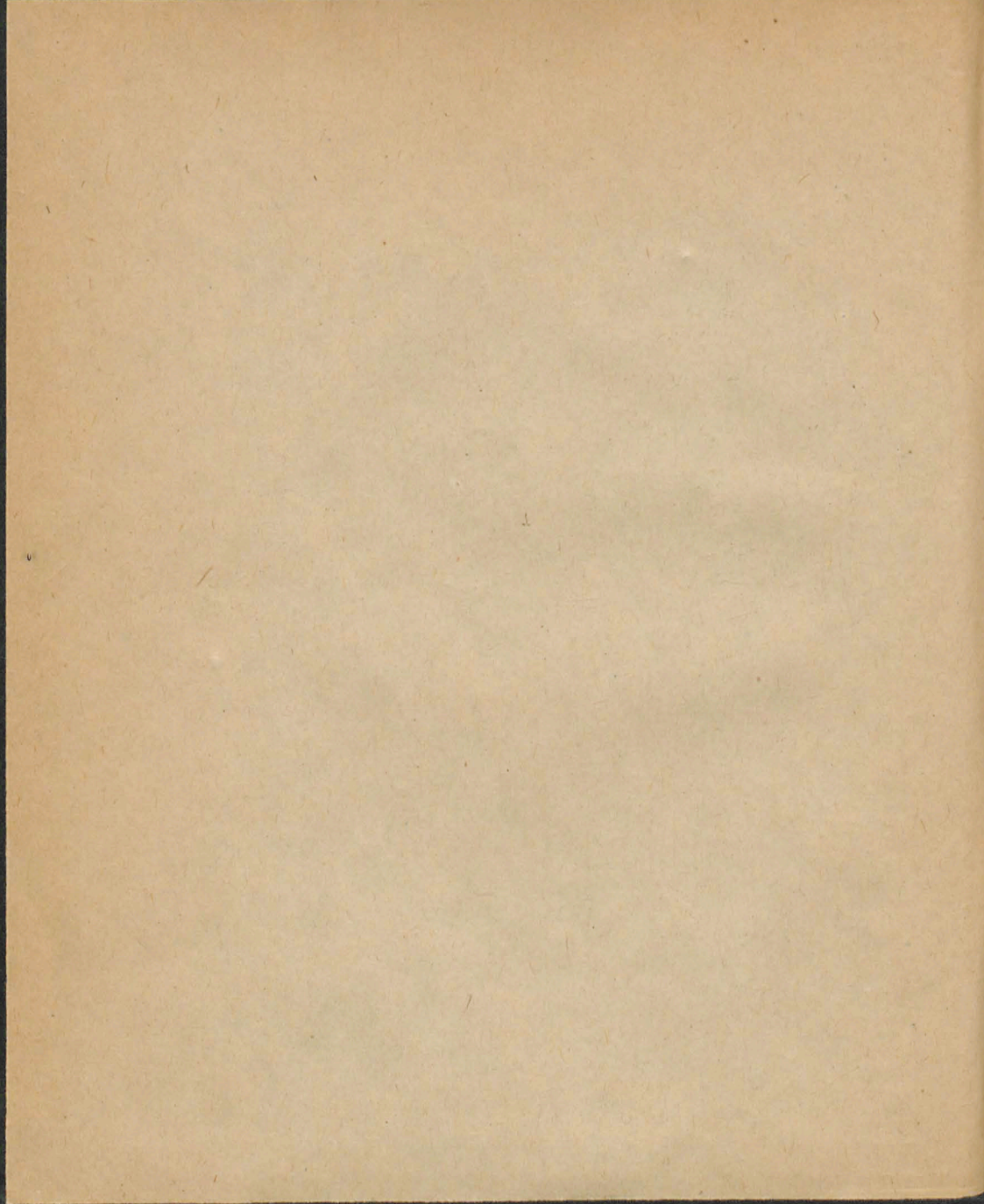
BIBLIOTEKA

Zakł. Nar. im. Ossolińskich

XVII 3.888







ORATIO

In Funere

D.

SIGISMUNDI III.

POLONIÆ ET SVECIAE

REGIS, &c.

Dicta

Ab Illustriss: & Rndiss: in Christo P.

D. STANISLAO LVBIENSKI,
EPISCOPO PŁOCENSI.



CRACOVIAE,

Cum mil 1633 9 macki 30 10.

In Officina Andrea Petricouij, S. R. M. Typogr.

Anno D. M. DC. XXXIII.

(1633)



XVII-3888-III

1924-K-2661

ORATIO

In Funere

D. SIGISMUNDI III.
POLONIÆ ET SVEC: REGIS.



Immortalitatem morte parari non temere credidit veri indagandi sagax antiquitas; frustra queri genus humanum, quod brevis æui sit, magni viri magnis conuicere experimentis: celeriores esse virtutis cursum, quam ut longo opus habeat æuo, vsu discimus. Nullum, cuius virtus maturuit, immaturam morte extingui, vitam functos viuere, veram solidamque virtuti æternitatem deberi, animum cui illa tanquam suo principio adfixa est, nunquam interire, & Catholica veritas certam fide tenet, & Diuinam humanamque loquuntur literæ. Ec-

ce luculentum eius rei conspicimus do-
cumentum. SIGISMUNDVS Poloniarũ
& Suecorum, Gottorumque Rex Inui-
ctissimus; si vitam eius ad naturæ leges
reuocauerimus; si conditionem quã na-
tus est expenderimus; æstimari posset,
esse quasi non esset: lex quippe, æterna
iussit, orta vt intereant, nata vt morian-
tur. Sed Hæroicæ tanti Regis virtutes,
longè à necessitate fati, à lege mortali-
tis remotæ, viuunt vigentq; , non solum
in memoriã hominum fixæ & sculptæ,
sed cælo ipsi, vbi immortalitatis sedes est,
insertæ. Vixit ille vitam, quã perpetuò
duratura propagatur immortalitas: æuo
breui confecit cursum, per quem aditur
æternitas: cælum non vetitã petijt viã,
sed per arduum magnarũ virtutum iter
conscendit, effecitque, ne & breuis æui
fuisse dici possit, & morte immortalita-
tem consecutus, qui nunc fato functus

conspi-

conspicitur, vitâ viuat vitali. Magna res
est priscâ nobilitatis splêdescere gloriâ,
Auos Atauosq; numerare Reges, & lon-
go Imperatorum censerî sanguine, ostê-
tare Maiorum. stemmata bellicis parta
facinoribus, ijs ortam esse progenitori-
bus, quorum salute stetit vniuersi orbis
salus, sub quorum tutelâ nunquam publi-
ca nutauit felicitas. Ponamus nobis an-
te oculos Gotticę gentis, cum quâ nobis
si prima domus repetatur origo, idê ge-
nus est, multis seculis res præclarè ge-
stas, & ne plura commemorem, Roma-
num domitum euersumq; Imperiũ: huic
SIGISMVNDVS Rex Paterni Auitiq; Ma-
gnorum, Potentissimorumq; Regum,
Regij sãguinis & generis debet primor-
dia. IAGELLONICA stirps clara, si quæ
alia, vel rebus gestis, vel generis ac san-
guinis, per omnes orbis Christiani Re-
gias Familias affinitatibus partiti fãno-

re, vel quod nunquam vitæ in bellis contra barbaros gestis pepercerit, quod duos sui sanguinis Reges, Vladislauū ad Varnam, Ludouicum ad Mochacium Turcarum rabiem, ab exitio orbis Christiani arcetes salutis publicæ impenderit, & nominis sui splendore aliquot secula illustrârit: Hac CATHERINA IOANNI Regi Sueciæ nupta, SIGISMUNDI Regis mater edita est. Clara & conspicua semper est habita, inclytæ Sfortiadum Familiæ gloria, illustribus propagata affinitatibus, magnificis exornata triumphis. Bona Sfortia Alphonsi Regis Aragoniæ Filiâ genita, Sigismundi Primi Coniux, SIGISMUNDI nostri Auia materna, inde genus traxit. Parte aliâ Austriaci nominis splendor, cuius radij angustis Europæ, Asiæ, & Africæ, angulis continerentur, cum non possent, ad ignotos vsq; Antipodum, & alterius orbis recessus penetrarunt,

trāruñt, ita fulget, vt cæteras omnes suā
magnitudine obscuret familias; si Reges,
Imperatoresque, eā profcctos recense-
re liberet, nimis longa texenda esset nar-
ratio. Sol nusquam vel oritur, vel occi-
dit, quin Austriacum conspiciat, & quasi
secum circumferat imperium. Alber-
tus II. Romanorum Imperator, Sigi-
smundi Primi maternus Avus, SIGISMVN-
DI quoq; nostri, cuius ille ex filiâ Nepos,
generis est author & sanguinis. Non no-
stra hæc esse, dicet aliquis? fatemur vl-
trò: sed quotusquisque est, qui tantis no-
minibus sui ortus debeat exordia; qui tot
clarecat imaginibus, tot fulgeat stem-
matibus! Illud proprium SIGISMVNDI,
nasci in Regno Hæretico, Patre hæreti-
co: nunquam tamen vel modica erroris
labe infici; pietatis & religionis studio,
cæteris exemplo esse; iuueniles lusus se-
nili gravitate temperare; ab omni quæ
corpo-

25
Influa

25.

corporis & mentis puritatem. foedaret
contagione alienum gerere animum, ad
præclaros quosq; ausus suscipiendos, in
ipsis pueritiæ crepundijs accendi; longè
latèq; magni Principis de se spargere fa-
mam, remotos etiam populos ad amorè
admirationemq; sui allicere. Horret a-
nimus, meminisse tamen iuuat, quo in-
statu, secundùm mortem Diui Stephani
Regis; res nostræ fuerint: nihil pacati, ni-
hil quod ad sedandas Ciuiles dissensiones
pertineret, audiebatur: vbiq; arma, vbi-
que Martius furor inualescebat; miles
in consilio, miles in Comitio; primas
tenebat partes: nullus erat qui pacè sua-
deret, qui infensos, & in mutuam perni-
ciem accensos, animos componere vel-
let; quod si quis meliora suasurus compa-
reret, parum aberat, quin ab ijs qui suam
& patriæ, heu dedecus, seruitutem exter-
nis Principibus addixerant, hostis patriæ
iudi-

iudicaretur. Pereundum nobis fuit, nisi
 ijs, qui partes Reipublicæ tutabantur,
 eam mentem inspirasset Deus, Regem
 vt SIGISMVNDVM dicerent: ad eius ad-
 huc absentis, satisq; adhuc inualidi nomi-
 nis famam, & bonis Ciuibus creuit ani-
 mus, & eorum, qui externâ potentiâ
 freti, aliò flexerant studia, spes labare
 cœperunt. Venit SIGISMVNDVS exi-
 guo, aut ferè nullo, militum robore cin-
 ctus, sed Diuino munitus præsidio: Vr-
 bem hanc ab hoste obsidione cinctam,
 per medias & infestas inimicorum acies
 petijt, Deo duce, Deo authore, elusis ho-
 stium quæ iter facienti frequenter struc-
 bantur insidijs, eò quò intenderat perue-
 nit; cum paulò ante eius auspicijs Ioan-
 nes Zamoscius, què felici quodam Rei-
 publicæ fato natum credere par est, vt
 extaret seræ posteritati perfectissimum
 exemplar amantis patriæ Ciuis, fortissi-
 mi & felicissimi belli Ducis, prudētis Se-

*Zamoscius ex suo
 in Sigismundo mlti-
 plici. Tol: commandum
 dicit: Manipulorum
 Austriaci non debent
 inuadere. Stetit ca-
 pit et regis ab op-
 to de eademitate in-
 veniente e Regno pre-
 lit: post Sigismundo
 sig servum conuicti
 fuit. Ipsi manibus
 breui Romi. Jany. fid.*

natoris, re præclarè gestâ, hostem acie
victum soluere obsidionem, ac in tutio-
ra loca se recipere coëgisset. Deus im-
mortalis! qui dies ille, quàm lætus, quàm
certain futuræ sponsor felicitatis! cùm
SIGISMUNDVS, tam potentis hostis vi-
ctor, hanc Urbem inueheretur, cùm ar-
custriumphales; cùm Statuæ eius nomi-
ni sacratæ figerentur; cùm portæ Urbis;
cùm priuatæ publicæq; ædes ignibus col-
lucerent; cùm miles, cùm populus con-
cordi voce felicitatem, prosperitatem,
ac Imperij diurnitatem, ei comprecar-
etur; cùm deniq; Regium SIGISMUNDI
caput sacro cingeretur diademate, Sum-
mo Antistite Stanislao Karnkouio Ar-
chiepiscopo Gnesnensi, notæ sanctitatis
viro, Preces & Vota concipiente, eadē-
que non irritō euentu ad sacras funden-
te Diuorum aras. Ab hoc orientis Im-
perij exordio, tot annorum, quibus
SIGISMUNDVS summam rerum tenuit,
quasi

quasi continuus quidam torrens perpetuæ fluxit felicitatis. Archidux Maximilianus, cum malâ quorundam ambitione ad repetendum Regnum traheretur, exactus Regni finibus, acieq; victus, deditio in Regis venit potestatem: intra vnus anni decursum, & Respubl: domipacata, & cum Serenissima Domo Austriacâ transactum; pax & fœdera cum externis inita Principibus. Cæteris quidem Regibus ratio regnandi etsi difficilis, non tamen adeò ardua videri debet: nam & pacem colere suo arbitratu, & dum libet bellum ordiri in eorum potestate situm est; nobis vix vnquam licet esse quietis. Nã vt alios, quibus circumambimur hostes taceam: quæ fides Moscho? quæ fides Tartaro? quæ fides Turcæ esse potest? vix non eadem horâ pacem pollicentur, amicitiam spondent, fœdera sanciant; mox infestis agminibus percursant campos, cæ-

des & incendia spargunt, cultis regionibus vastitatem inferunt, fidem datam, non ad iurisiurandi religionem, sed ad suum commodum, occasionemque rei gerendæ referunt. Itaque Reges Poloniæ semper inuigilare, semper in armis esse oportet, eò felices, quòd nunquam illis desit materia benè merendi de Republicâ Christianâ, parandæ immensæ gloriæ, & si ea esset ambitio, iusto & legitimo bello proferendi Imperij Domus Ottomanicæ Turcarum arma iam propè quadringentis annis, vt taceam veteres Saracenorum in Asiâ, Africâ, & Europâ ferocissimos ausus, inualuere: bina Orientis Imperia, ab hac peste sub iugum missa, vniuersus Oriës turpi Mahometicæ sectæ dogmate foedatus, duram seruitutem. Accessit Thracia, Græcia, Macedonia, Illiricus, Mæsia, & magna pars aurei quòdam fructus feracis Hungariæ. Frustra Reges, frustra

Euro.

Europæi Imperatores, translata in Græciam arma Turcica armis sistere voluerunt : quotiescunq; fortunam & Martis aleam experiri contigit, aut victi & cæsi, aut victis non dissimiles abierunt. Primus omnium SIGISMUNDVS noster, quadraginta abhinc annis Amurato III. vim finibus Regni admouenti, arma feliciter ostentauit, & desistere cæpto cœgit. His proximis annis Ottomanus, sæuus & audax, idemque gloriæ avidus iuuenis, excitâ & armatâ vniuersâ barbarie, in societatem belli assumpto, quod hæctenus vix vnquam factum fuerat, Tartarorum Chamo, (ita illis summum eius gentis Imperatorem appellare mos est) totis viribus in nos incubuit : nunquã Europa tam numerosos vidit exercitus; nullus Regum tam ingentem bellici instrumenti apparatus secum in aciem duxit; ipso nominis sui terrore, barbarus Princeps se omnia consecuturum

fatis superbè sperabat. Frustra, namque
iam olim in fatis erat, vt coërciti Turca-
rum Imperatoris gloria seruaretur SIGI-
SMVNDI, & Regiæ eius Domui: vt tu quo-
que Serenissime Rex VLADISLAE,
qui Castris hosti oppositis, & Patris, &
Tua auspicia eo intuleras, in partem ma-
ximi venires triumphii. Hostis certè suâ
etiam confessione victus, magnâ parte
exercitûs amissa, nullo parto decore, do-
mum redijt inglorius. Moschorum vi-
res, Maioribus etiam nostris formidabi-
les, quis vnquam sperare, aut cogitare
potuit, cuiusquam potentiæ succubitu-
ras? Cessêre eâ SIGISMVNDI armis, qui
iusto suscepto bello, bienni que labore
Smolenscum expugnauit; Urbem ipsam
caput Regni Moschouia, Basilium Sui-
scium tanti Imperij summâ cum pote-
state moderatorem, eiusque fratres de-
ditione in potestatem redegit; denique
Moschos datæ fidei, quâ se tibi Serenissi-
me Rex

me Rex VLADISLAE obstrinxerunt, oblitos & rebelles, iterum à Te armis perdomitos, eâ parte Imperij, quam illi quondam à Regno, & Mag: Ducat: Lithuaniae, fraude auulserant, mulctatos, pacis condiciones arbitrato suo latas, acceptare coëgit. Gens quidē illa Parentis Tui, & Tuis Serenissime Rex VLADISLAE, armis toties coërcita, non aliam ob causam violatis iuratis foederibus arma sumpsit, nisi yt tuam augetet gloriam, vt prima initia Imperij Tui felici (quem vouemus) successu belli illustraret, consecraretque. Neq; verò his tantum triumphis clarum & conspicuum esse voluerunt fata SIGISMVNDVM Regem. Tartari, durum in armis genus, ad vastitatem inferendam, ad prædas agendas, vsu & naturâ facta gēs, feritate barbara, immanitate crudelis, multitudine infinita, fide nullâ, superioribus seculis tantam cladem finibus Regni intulerat,

vt excisis funditus Oppidis, & colonis
partim cæsis, partim in tristem abductis
seruitutem, ingentes campos, olim cul-
tos habitatosque, omni cultore & habi-
tatore vacuos fecerint. Serpebat hoc
malum in dies, & populationem hoste
promouente, semper ex dititionibus no-
stris aliquid decedebat; nec quisquam
erat, qui Tartarum lato apertoque cam-
po, per suas turmas aciem struentem
vinci posse crederet: nam celeri cursu
& recurso pugnam ciere assuetus, incer-
tum fugiens, an cominus arma stringēs,
maiorē inferat perniciem, victus sæpè,
victorem sternit humi; & dum minimè
timetur, terrorem infert, potiturque vi-
ctoriâ. Hanc tam immanis hostis vincē-
di, aut saltem impunè grassandi, consue-
tudinem coërcuit animosè SIGISMVNDVS
Rex, obiectis hosti nouis colonijs, &
munitis frequentissimis Oppidis. Quod
quidem insignis prudentiæ fuit, sine cæ-

de & sanguine munire Imperium, tueri
fines, propulsare barbarorum impetus.
Illud verò felicitatinè, an virtuti, imputã
dũ, nullo vnquã Rege Poloniae, Tartarũ
pugnã cãpeltri toties fufum fugatumq;,
nũquã tot prosperis experimētis proba-
tũ, vagũ licet hostẽ teneri & vinci posse;
interdũ etiã ita acie in ordinẽ redigi, ne
se loco sine sua pernicie mouere queat.
Nemo hic à me narrationẽ rerũ gestarũ
expectet: aliã occasionẽ, aliud tẽpus, hæc
sibi poscit, & nos triũphos SIGISMVNDI
nõ recẽsemus, sed leui signamus notã, vt
in hoc funebri actu, in hac cõmunis do-
loris acerbissimã põpã breuiter perstri-
cti, aliquãtis per in animis hæreãt, donec
præstãtorũ ingeniorum operã stylo au-
reo exarati, lucẽ publicã aspiciant. Bel-
lica facinora, & parta armis gloria, & mi-
litibus & Ducibus, ita esse cõmunis solet,
vt eã Reges ex integro suã esse dicere ne-

queant ; multū huic decori detrahit fortuna ; multū rei benè gerendæ occasio , virtutum tantum solida est possessio , hæc vnus cultoris sui infident animo. Quis Regum, aut Principū, SIGISMUNDI pietatem, etiamsi maximè pius sit, æquare possit, qui de Regno paterno periclitari potius maluit, quam erroris Hæretici labe infici, vel quiduis impiū retinendi Regni causa Hæreticis indulgere ? qui tot augustis structis Basilicis ; Aris positis ; & aureâ argenteâq; suppellectili liberaliter instructis, satis ostēdit fuisse sibi curę Diuinū honorē, qui totus diuinarū rerū cōtēplationi immer sus semper, & corde & ore Deum spirabat, Deum sonabat ; in Dei veneratione continuò versabatur. SIGISMUNDI Regis pietati, Polonia & Lithuania debet promotos Regni fines ; hostes hæreditarios toties fusos fugatosque ; ius Regni assertum ; bellicæ gloriæ studi-

studium propagatum ; libertatis iura cō-
servata ; & ne plura in medium adferam,
quadraginta quinque annorum continuā
felicitem ; Iustitiam, Temperantiam,
Clemētiam, animi magnitudinem, Mu-
nificentiam, Prudentiam, cæterasq; ma-
gno Rege dignas virtutes, ita iuris sui fe-
cerat, vt non usu quodam & consuetudi-
ne doctus, sed naturā ad omnes præcla-
ras actiones, quæ ab ijs virtutibus petun-
tur suscipiendas, factus meritò existima-
ri debeat. Felix profectò SIGISMUNDVS,
non tam vitæ actæ prosperitate, quàm
quod semper contenderit, ne à fortunā
dependeret; vt suæ felicitatis, Deo duce
& auspice, author effectorq; esset : voti
certè compotem fecit Deus, namq; ita
vixit, vt vixisse eum nunquam pœnitere
potuerit; ita feliciter regnavit, vt me-
moriā nominis sui, immortalitati con-
secrârit. Quis locus? quæ Regio in ter-

ris, eius non plena laboris? quis adeò re-
motus orbis angulus, quo eius fama non
peruasit? Felicem Te, fortunatumq̃;
Sanctissime Rex, prædicamus, binis Cæ-
sareæ & Augustæ Domus Austriacæ cõ-
nubijs. Ambæ Cõiuges tuæ, non tantùm
Imperatorij sanguinis splendore, sed mul-
tò magis Reg: virtutum ornamentis ex-
celluerunt. tanta in vtraq̃; morum gra-
uitas; tanta in vultu maiestas, vt supra
conditionem humanam diuinum quid
spirare viderentur; eâ pudicitia, quam
magistræ innocentia, & preciosum
matronalis dignitatis monile appellare
possumus, vt exemplo cæteris omnibus
fuerint. CONSTANTIA quidem non so-
lum vitæ, sed & mortis consors, tecum
simul effertur, tecum in eodem compo-
nitur tumulo. Felicem iterum te appel-
lamus, inclyte Rex, hac Regiâ prole, quâ
tuo exitu maestam tristemq̃; , tibi Geni-
tori suo

tori suo supremos soluentem honores
cōspicimus: Duos quidem Sacerdotalis
toga augustiores reddit, quàm si & pur-
purâ, & diademate fulgerent Regio. Te
verò Potentissime & Inuictissime Rex
VLADISLAE, Vos Serenissimi,
CASIMIRE & ALEXANDER, Principes,
quâ oratione alloquar? Tristemnè au-
geam dicendo mæstitiam? Sed iste squa-
lor, iste luctus, hæ quas vberes cum Se-
renissima SORORE, socia acerbissimi do-
loris, funditis lachrymæ, solatia solida
requirunt, quæ nõ aliundè Vobis peten-
da sunt, nisi ex memoria fixa in pectori-
bus Vestris, Sanctissimorum Parentum
vestrorum. Monita eorum, quibus vo-
bis Regiarum virtutum viam monstra-
uerunt, semper hæreant in animis ve-
stris; eos præsentés vobis adesse, vos il-
lorum mandata accipere creditote, ma-
gni felicesque futuri, si ad eorum exem-

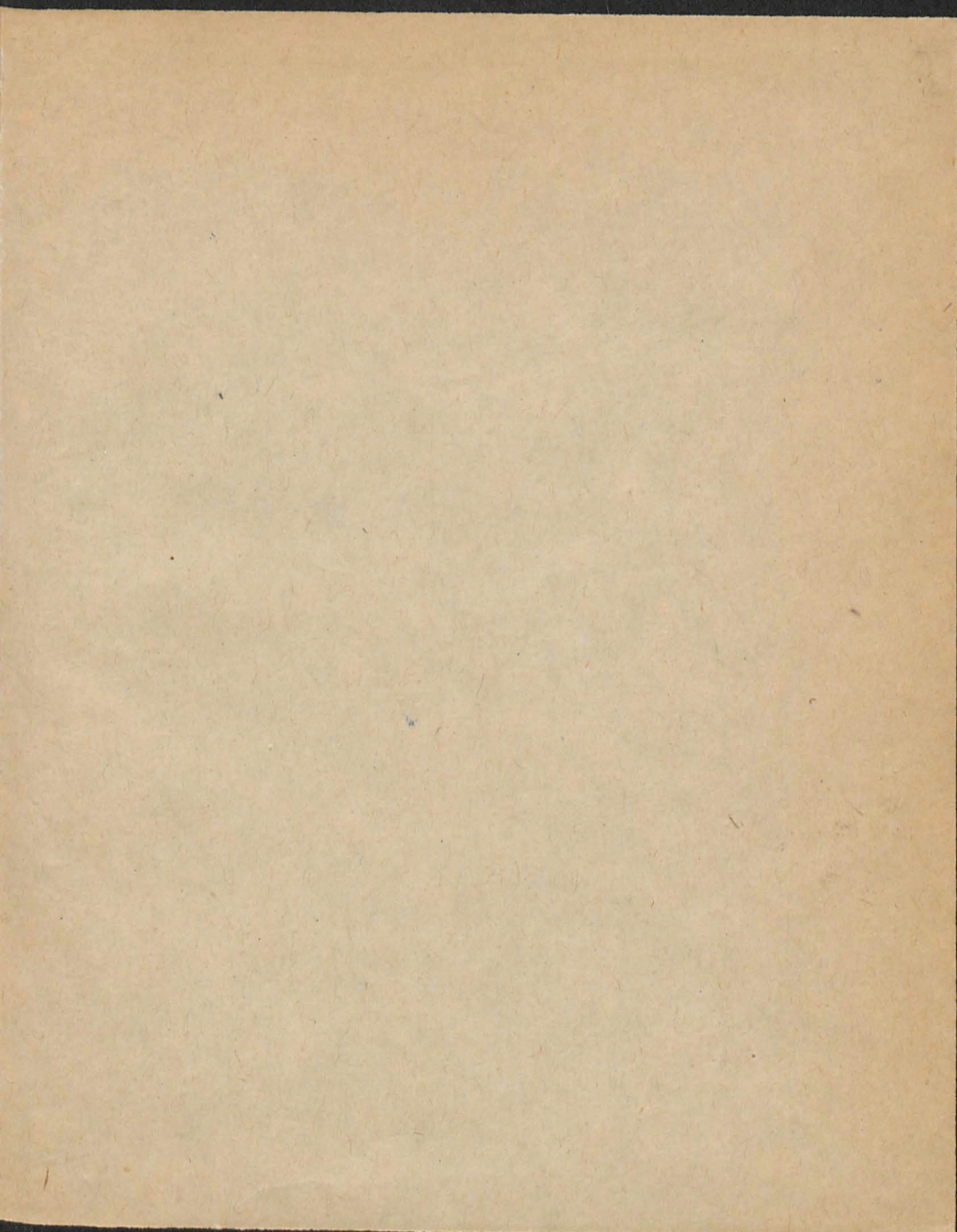
pla, studia actionesque vestras compo-
sueritis; non ita editi estis, non eâ stirpe
nati, vt Vobis aliquando Maiestatis Ma-
iorum Vestrorum generis nobilitate
partæ, cuius hæreditatem creuistis, obli-
uisci liceat. Is est dignitatis Vestræ splē-
dor, vt vel minima labes in eâ conspici
possit; ij Regiæ stirpis Maiestatis latè
fusi radij, vt nihil occultum celatumque
esse patiantur; in excelso virtutis locati
Throno omnium oculis conspici mini,
omnium tacitis iudicijs designamini.
Viles & plebeia animæ, homines quos
fors nascendi puro proiecit sub aëre,
quos altius attollere caput nō sinunt fæ-
di & ignobilis ortûs initia, & quos pro-
genitorum suorum vilitatis piget pudet-
que, serpent humi, & vitijs immersi in-
fordibus flagitiorum delitescant. Vos
qui Maiestatibus tot Imperatorum, tot
Regum, tot Principum, quorum augu-

sto sanguine editi estis, fulgetis: Vos,
inquam, augusta, vos magna & sublimia
decent; à Vobis exempla petuntur,
non magis magnitudinis animi, quàm
modestiae, temperantiae, & pietatis, sine
quâ nihil arduum & excelsum animo
cogitari & suscipi potest: vbi hæc defu-
erit, ipsa quoque humana vilescit pru-
dentia, & optimæ constitutæ familiæ
præceps ruit fortuna. Vos ad omnes
præclaras actiones, & SIGISMUNDVS
Pater, & Auunculus excitat; Hector
nostri seculi FERDINANDVS Impera-
tor, errorum extinctor, Hæreticorum
salutaris pernicies, monstrorum orbis
Christiani pacem & tranquillitatem
ambitioso impioque ausu temerantium,
Herculeus domitor. Vos denique vni-
uersa hæc Respublica, in quâ & cui na-
ti estis, suo sinu receptos, amplexu fo-
uet, fouebitque; vestris fauebit incre-
mentis,

Eliza Polan
Fovion: II.
Imper:

mentis; præclaros vestros, quos salutis
publicæ causa suscepturi estis, conatus,
suis promouebit consilijs: hæc Patria,
hæc mater vestra est, huic & amorem
debetis, & tutelam; in vobis viuit Rex
noster SIGISMUNDVS, viuit eius pietas,
Iustitia, Prudentia, ac inuictum animi
robur. Vos ei per quem in lucem editi
estis, vestris Heroicis actionibus æ-
ternum duraturam parietis eam,
quam morte etiam suâ sibi pa-
rauit immortalitatem.





100. —

KSIĘGARNIA

ANTYKWARIAT



No 32468

